

Nya rön om vitmossodling väckte intresse

Text och foto:
Monica Kling
Sabine Jordan

Vitmossodling i stor skala på avslutade torvtäkter skulle minska utsläppen av växthusgaser, säkerställa odlingssubstrat och bidra till flera av de svenska miljömålen. Det konstaterades under ett seminarium vid SLU i Uppsala, som forskaren Sabine Jordan och Institutionen för mark och miljö stod värd för.

Seminarier syftade till att skapa dialog om torvmarkens användning i framtiden, med inbjudna deltagare från forskningen, torvindustrin och berörda myndigheter i Sverige, Tyskland, Finland och Norge. Fokus låg på de dränerade torvmarkernas bidrag till utsläpp av växthusgaser och på vitmossodling som en av lösningarna, då mer kol binds in än förloras till atmosfären.

Bild tv: Många frågor och synpunkter kom fram under dagen. Här diskuterar Silke Kumar, Matthias Krebs och Hannu Salo med deltagare från Neova och Naturvårdsverket, med flera.

Bild th: Erfarenheter från tre länder redovisades av Matthias Krebs, Silke Kumar, Sabine Jordan, Hannu Salo, Madelene Carlsson och Sofia Ekmark.

Lovande tyska resultat

I Tyskland finns erfarenheter av vitmossodling sedan 20 år tillbaka, vilket Matthias Krebs vid universitetet i Greifswald och Silke Kumar från Torfwerk Moorkultur Ramsloh gav en inblick i. Flera fältförsök i mindre skala har genomförts och nu finns en 14 hektar stor odling som gett goda erfarenheter.

- Vi fick en snabb etablering och en biomassaproduktion om 8,7 ton torrsubstans per hektar och år. Den första skörden kunde tas redan efter tre år, sa Matthias Krebs.

För Silke Kumar är vitmossodling ett sätt att säkra familjeföretagets framtid, då de tyska myndigheterna inte beviljar nya tillstånd för torvtäkt.

Försöken har visat att god vattenreglering är viktigast för en lyckad etablering och tillväxt av vitmossan. Samma slutsatser har finska forskare dragit av fältförsök vid Naturresursinstitutet Luke i Helsingfors, berättade Hannu Salo från Finlands bioenergiförening, Bioenergy.

Svenskt projekt inlett

I Sverige startades ett första försöksfält om två hektar hösten 2018. Hasselfors Garden driver projektet i samarbete med SLU och TorvForsk. Vitmossans tillväxt och odlings miljöeffekter undersöks av Sabine Jordan med kolleger vid SLU. Deras resultat ska visa potentialen för en klimateffektiv och produktiv efterbehandlingsmetod på slutskördade täkter.

Sofia Ekmark och Madelene Carlsson från Hasselfors Garden gav detaljer om projektet och Sabine Jordan fyllde i med erfarenheter från återvätta torvtäkter med spontant etablerad vitmossa, där hon studerat växthusgaser.

- Torven gav upphov till en del metan, men den levande vitmossan tog upp så mycket koldioxid att det blev en kolsänka, sa hon.

Tillväxtpotential och egenskaper som odlingssubstrat kan dock skilja mellan vitmossarter och det blev tillfälle att studera ett flertal arter lite närmare. I ett av SLUs växthus kunde vi sedan se att materialet tycks fungera, då Sabine Jordan visade universitetets första odlingsförsök med vitmossa som substrat till växande kulturer.

I vitmossa som substrat, ren eller blandad med torv, växte basilika och tagetes fint i växthuset. Sabine Jordan (i mitten) berättar om odlingsförsöket.

Under diskussionerna framhölls Sveriges goda förutsättningar för vitmossodling då avslutade torvtäkter ger en bra mossmiljö, och vitmossa till startkulturen kan finnas nära till hands. Dessutom finns redan ett system för vattenreglering. ”Sphagnum farming” är sedan länge ett politiskt uppbackat koncept och bedrivs redan i många länder. I Sverige har vi ännu inte kommit dit.

För konstruktiva och värdefulla diskussioner tackar vi alla talare och medverkande från olika institutioner, såsom Econova AB, den finska Geologiska Forskningscentralen, Bioenergy, Hasselfors Garden AB, Naturvårdsverket, Neova AB, Nittedal Torvindustri A.S, SLU, Svensk Torv & TorvForsk.

Ett särskilt tack till SLF, SLU, KSLA, TorvForsk och Rölunda Produkter för finansiell och materiell support av projektet, som seminariet ingår i.

Bild tv: Ren vitmossa av arten *Sphagnum fallax* är här substrat åt tagetes i växthusförsöket.

Bild th: Olika vitmossesorter har olika egenskaper av betydelse för odlingen. Matthias Krebs visar skillnaderna mellan dem.